

COLUMN

Tussen droom en daad De noodzaak van onderzoek bij preventieprogramma's

De schrijver van de column kan een gedragswetenschapper, een groepsleider, een wetenschappelijk onderzoeker, een beleidsmaker en/of een ouder zijn. Wat zij gemeen hebben, zijn hun ervaringen met mensen met een licht verstandelijke beperking. In deze LVB Onderzoek & Praktijk geven wij het woord aan Andries Schilperoord. Hij werkt als GZ-psycholoog bij 's Heerenloo en is tevens redactielid van LVB Onderzoek & Praktijk.

Jaren geleden heeft een bevlogen collega veel energie gestopt in seksuele voorlichting aan jongeren met een lichte verstandelijke beperking. De opbouw was mooi, het ging niet alleen om kennis, maar ook om attitudes. En het onderwerp werd breed gepakt, relaties, vriendschappen, alles kwam aan bod. Jongeren die de cursus hadden gevolgd kregen een 'vrijbewijs' een ludiek en goed bedoeld certificaat zodat ze zich trots konden voelen dat ze een hoop hadden geleerd. Het vrijbewijs ging echter een eigen leven leiden. Sommige jongeren met een vrijbewijs op zak zagen het als generieke toestemming om nu dus te mogen vrijen.

De laatste jaren zijn er tal van nieuwe voorlichtings- en preventieprogramma's ontwikkeld voor onze doelgroep. Vaak prachtig ontwerpen, met websites, spelletjes, filmpjes, VR-brillen en wat al niet meer. Prachtig natuurlijk, die aandacht voor kwetsbare LVB-jongeren en fijn dat er zoveel energie en creativiteit ingezet wordt. Maar waar zeker artsen maar ook psychologen gewend zijn om bij elke interventie stil te staan bij negatieve bijwerkingen of iatrogene effecten van behandeling, lijkt dit minder te gebeuren bij voorlichtingsprogramma's. En waar elke nieuwe methodiek onderworpen wordt aan wetenschappelijk onderzoek, gebeurt dit beduidend minder bij preventieprogramma's.

Laatst sprak ik een meisje dat geplaatst was in de gesloten jeugdzorg. Volgens het dossier zat ze diep in een loverboy-circuit en moest ze tegen zichzelf beschermd worden. Het meisje was het hier niet mee eens. "Op school heb ik geleerd wat loverboys zijn. Die geven je cadeautjes

en zo. Dat deed hij niet. Dus is het geen loverboy", zo wist zij mij te vertellen.

Goedbedoelde voorlichtingsprogramma's kunnen schijnzekerheid en schijnveiligheid opleveren. En als een jongere dan ondanks alle aandacht en goede bedoelingen toch in de fout gaat, is de reactie vaak een diepe zucht, of – nog erger – wordt het een vermakelijke anekdote tussen collega's. Maar waar communicatie tussen een professional en een jeugdige met een beperking misgaat, is het *altijd* de fout van de professional.

Wat zou het mooi zijn als er wetenschappelijk onderzoek automatisch meedraait bij elk nieuw programma. Dat elke interventie in de praktijk getoetst wordt. Dat er bij effectstudies ingezoomd wordt op die groep waar het averechts lijkt te werken. En dat na analyse daarvan het programma aangepast en verbeterd wordt. Een constante ontwikkelloop van onderzoek en praktijk. En hoe leuk zou dat zijn: dan zou dit tijdschrift ook wel twee keer zo dik worden.